

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/60/2023
Identifikačné číslo spisu:	5120213577
Dátum vydania rozhodnutia:	28.06.2024
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:5120213577.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne X. J., rod. C., narodenej XX. I. XXXX, bytom O. XXX, zastúpenej splnomocnenkyňou DPP Martaus & Partners, s.r.o., Žilina, Jána Milca 788/5, IČO: 51 174 227, proti žalovanému Okresnému úradu Žilina, Žilina, Výsokoškolákov 8556/33B, IČO: 00 151 866, o určenie neplatnosti právneho úkonu, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 46C/100/2020, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 27. októbra 2022 sp. zn. 10Co/59/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovanému nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 29. novembra 2021 č. k. 46C/100/2020-141 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala určenia, že jej vyhlásenie z 19. apríla 2012 o odvolaní uplatneného nároku na navrátenie vlastníctva k pozemkom, je absolútne neplatný právny úkon. Primárne konštatoval, že „späťvzatie“ vyhlásenia (čomu zodpovedá vyhlásenie o odvolaní uplatneného reštitučného nároku) nie je právne možné a účinné, keďže vo svojej podstate ide o späťvzatie späťvzatia; čo nie je prípustné. Pred posúdením dôvodnosti žaloby vo vzťahu k (tvrdenej) absolútnej neplatnosti právneho úkonu odvolania uplatneného reštitučného nároku okresný súd zároveň východiskovo vyhodnocoval, či je na podanej žalobe daný naliehavý právny záujem. Uviedol, že predmetom reštitučného nároku žalobkyne boli dve „pozemkové nehnuteľnosti“; označené ako E. a C. D.. Vo vzťahu k pozemkom „E.“ bolo rozhodnuté o navrátení vlastníctva a vo vzťahu k pozemkom „C. D.“ (ktorý nárok bol uplatnený sestrou žalobkyne) bolo právoplatne rozhodnuté o vyplatení náhrady právnym nástupcom pôvodných vlastníkov (vrátane žalobkyne). Sporným bol reštitučný nárok uplatnený žalobkyňou (taktiež) k pozemkom „C. D.“. Práve ohľadne tohto nároku došlo v dôsledku vyhlásenia žalobkyne z 19. apríla 2012 k zastaveniu konania. Súd prvej inštancie dospel k záveru o nedostatku naliehavého právneho záujmu, nakoľko žalobkyňa by sa ani v prípade vyhovievania žalobe v súdnej veci „nedomohla žiadneho nároku titulom uplatneného nároku o navrátenie vlastníckeho práva k pozemkom“. Uznesenie o zastavení dotknutého (správneho) konania je právoplatné a v zmysle § 63

Správneho poriadku (z dôvodu uplynutia lehoty) nie je voči nemu možné podať ani mimoriadny opravný prostriedok (návrh na obnovu konania). V tejto spojitosti dal do pozornosti vyjadrenie samotnej žalobkyne a jej zástupkyne, v zmysle ktorého žalobkyňa nepodala v období od roku 2012 do roku 2020 proti rozhodnutiu o zastavení konania žiaden riadny či mimoriadny opravný prostriedok. Ak bolo nesporné, že žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala určenia neplatnosti právneho úkonu, t. j. určenia právnej skutočnosti v zmysle § 137 písm. d/ CSP (Civilného sporového poriadku - zákona č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení), v takýchto prípadoch naliehavý právny záujem na podaní určovacej žaloby musí vyplývať priamo zo zákona; čo ale v súdnej veci splnené nebolo. Uzavrel, že v súdnej veci ide o procesne neprípustnú žalobu. Na záver zopakoval, že ani v prípade vyhovenia takejto žalobe by sa na právnom postavení žalobkyne nič nezmenilo („nedôjde k reálnej zmene na žiadnej procesnej strane“).

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“ a spolu so súdom prvej inštancie/okresným súdom aj „nižšie súdy“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom zo 27. októbra 2022 sp. zn. 10Co/59/2022 rozsudok okresného súdu potvrdil a vyslovil, že strany nemajú nárok na náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení tohto svojho rozhodnutia uviedol, že z obsahu odvolania (ale taktiež zo samotnej žaloby, či ďalších procesných úkonov žalujúcej strany) je nepochybné, že žalobkyňa prebiehajúce súdne konanie (nie je podstatné či vedome, čiže účelovo alebo iba nevedome) vníma ako pokračovanie správneho konania ohľadne ňou uplatneného reštitučného nároku. Konštatoval, že je absolútne neprípustné, aby nespokojný účastník správneho konania, či nespokojná strana súdneho konania po tom, ako nevyužili zákonom predpokladané opravné prostriedky (eventuálne po neúspechu pri ich využití) sa v samostatnom (inom) súdnom konaní civilnou sporovou žalobou proti štátnemu orgánu, ktorý rozhodnutie vydal, domáhali prieskumu akejkoľvek okolnosti významnej v rámci rozhodovania v predmetnom administratívnom či súdnom konaní (napr. tvrdením o absolútnej neplatnosti niektorého procesného úkonu) a takýmto spôsobom sa v podstate kedykoľvek snažili zvrátiť výsledok (dávno/dlhodobo) právoplatne ukončeného konania. Doplnil, že uvedené je v príkrom rozpore s účelom a významom ústavného práva na súdnu a inú právnu ochranu a úplne popiera i elementárne doktrínálne základy princípu právnej istoty. Žalobkyňou uplatňovaný nárok v súdnej veci bol však práve takýmto postupom. Okresný súd v konečnom dôsledku náležite identifikoval žalobu z 30. decembra 2020 ako žalobu o určenie právnej skutočnosti (ktorou právny úkon, ktorého neplatnosti sa žalobkyňa dovoľáva, nesporne je) v zmysle § 137 písm. d/ CSP. Zároveň správne zdôraznil, že takéto žaloby sú procesne prípustné len vtedy, ak to vyplýva z osobitného predpisu; čo v súdnej veci splnené nebolo. I keď žalobkyňa s takýmto záverom vyjadrila nesúhlas, neuviedla, že by prípustnosť jej žaloby vyplývala z nejakého osobitného právneho predpisu (nie to ešte takúto právnu normu označila). Uviedol, že otázka dôvodnosti určovacej žaloby (teda i žaloby o určenie neplatnosti právneho úkonu) je významná len v prípade, že by išlo o žalobu procesne prípustnú. V závere skonštatoval, že vzhľadom na to, že prebiehajúce súdne konanie v žiadnom prípade nie je pokračovaním právoplatne ukončeného správneho konania o reštitučnom nároku žalobkyne, vo vzťahu ku ktorému neboli využité zákonom predpokladané opravné prostriedky, platí, že ani eventuálny úspech žalobkyne v prebiehajúcom súdnom spore by nebol dôvodom na „obnovenie“ vecného posudzovania jej reštitučného nároku, keďže súvisiace správne konanie by naďalej zostalo právoplatne ukončené. Inými slovami, právne postavenie žalobkyne by sa nezmenilo, a teda nebolo možné konštatovať ani existenciu naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, ktorým sa čiastočne až nad rámec bezprostredného predmetu sporu zaoberal i okresný súd.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie s poukazom na to, že jej súdy nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Navrhla zrušiť rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené, nakoľko odvolací súd sa žiadnym spôsobom nevysporiadal s jej tvrdeniami, týkajúcimi sa neplatnosti právneho úkonu a existenciou naliehavého právneho záujmu na vyslovení neplatnosti právneho úkonu, o ktorom je presvedčená, že tu je a vyplýva priamo z povahy danej právnej veci. Je presvedčená, že nižšie súdy svojím formalistickým výkladom zákonných ustanovení § 137 CSP, aplikovaných na danú vec, porušili jej základné práva na súdnu

ochranu a právo na spravodlivý proces a nepriamo tak dochádza aj k porušeniu iných zákonných práv žalobkyne, ako napríklad práva vlastníť majetok a práva na pokojné užívanie majetku.

4. Žalovaný navrhol dovolanie zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech boli vydané obe napádané rozhodnutia (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP v spojení s príslušnými ustanoveniami zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene živnostenského zákona v znení neskorších zmien a doplnení), bez nariadenia pojednávania (§ 443 časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP a/alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a/alebo § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Dovolateľka vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP namietajúc nedostatočné odôvodnenie (nepreskúmateľnosť) rozhodnutia odvolacieho súdu.

11. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

12. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre

rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou rozhodnutia odvolacieho súdu (tu porovnaj I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018 - bod 26, alebo 5Cdo/57/2019 - body 9 a 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

13. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane uviedol, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). So zreteľom na to pristúpil aj v danom prípade k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľky, že procesne nesprávnym postupom súdov bolo zasiahnuté do jej práva na spravodlivý proces.

14. Dovolací súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 CSP nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

15. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku výslovne uviedol o. i., že „Modifikovať právoplatné rozhodnutia štátnych orgánov je prípustné len za striktnie zákonom stanovených podmienok. Žalobkyňa (s pravdepodobnosťou hraničiacou s istotou) vedomá si toho, že vzhľadom na jej dlhodobú nečinnosť v období rokov 2012 až 2020, náležite zdôraznenú i okresným súdom, uplynuli zákonom vymedzené lehoty na prípadné využitie mimoriadnych opravných prostriedkov, vrátane prieskumu rozhodnutia administratívneho orgánu v rámci správneho súdnictva, sa snaží prostredníctvom sporového súdneho konania dosiahnuť opätovné posúdenie jej (administratívneho) reštitučného nároku. Takýto postup však (minimálne) vykazuje znaky zneužitia práva.“

16. Najvyšší súd konštatuje, že z rozhodnutia odvolacieho súdu je zrejmé, z akých dôvodov odvolací súd potvrdil rozsudok prvoinštančného súdu a podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu všetky náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že dovolateľka sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožňuje a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jej predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľka sa so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

17. Dovolací súd zdôrazňuje, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne

objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

18. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľka neopodstatnene namieta, že odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP).

19. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

20. Rozhodnutie o trovách dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.